

небезпечним для життя чи здоров'я потерпілих, адже, як правило, цей злочин супроводжується застосуванням вогнепальної зброї та вибухових речовин, що і зумовлює характер насильства. У будь-якому випадку, якщо під час злочину застосовується зброя або існує погроза її застосування, такі дії слід кваліфікувати як дії, поєднані з насильством, що є небезпечним для життя і здоров'я потерпілих. Суб'єктивна сторона уgonу або захоплення повітряного судна виражається у прямому умислі. Особа усвідомлює фактичні ознаки вчинюваного діяння, розуміє його суспільно небезпечний характер і бажає досягти конкретного суспільно небезпечного наслідку – захопити літак з метою його уgonу. Мотив і мета не є обов'язковими ознаками у цьому складі злочину, вони можуть бути різними: корисливими, політичними, можуть мати терористичний характер [2, с. 325].

Виходячи із вище наведеного, захоплення або уgon повітряного судна є суспільно небезпечним діянням, яке полягає в порушенні авіаційної безпеки тягне за собою кримінальну відповідальність у вигляді позбавлення волі на різні терміни, виходячи із тяжкості вчиненого злочину.

Література

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

2. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д.С. Азаров, В.К. Грищук, А.В. Савченко [та ін.]; за заг. ред. О.М. Джужі, А.В. Савченка, В.В. Чернея; НАВС. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 1064 с.

УДК 344.7(043.2)

Бондирєв І.Ю., Хонич М.С., студенти,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Лихова С.Я., д.ю.н., професор

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗДІЙСНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЧЛЕНОМ ЕКІПАЖУ АБО ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОВІТРЯНОГО РУХУ ДИСПЕТЧЕРОМ УПРАВЛІННЯ ПОВІТРЯНИМ РУХОМ (ДИСПЕТЧЕРОМ СЛУЖБИ РУХУ) У СТАНІ АЛКОГОЛЬНОГО СП'ЯНІННЯ АБО ПІД ВПЛИВОМ НАРКОТИЧНИХ ЧИ ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН

У кримінальному законодавстві на даний час питання відповідальності за цей злочин проти безпеки та експлуатації руху є недостатньо дослідженим і з певних причин викликає увагу

науковців. Кримінальний кодекс був доповнений ст. 276-1 у 2011 році, після ухвалення нового Повітряного кодексу і за цей час у реєстрі судових рішень можна знайти лише постанову і одну ухвалу, датовані 2010 та 2015 роками відповідно, які мають відношення до цієї статті. Для прикладу, якщо брати ст. 287 КК України, а саме випуск в експлуатацію технічно несправних транспортних засобів або інше порушення їх експлуатації, то за увесь час існування цієї статті можна знайти 765 судових рішень, тобто норма 276-1 є «мертвою» щодо реалізації її на практиці. Така ситуація є наслідком складності конструкції, але для того, щоб дослідити цю складність, необхідно визначити певні елементи складу цього злочину.

Безпосереднім об'єктом у цьому складі злочину є безпека руху повітряних засобів або залізничного транспорту. Помилка диспетчера у такому випадку може тягнути за собою невиправні наслідки не тільки для пілота, але й для суспільства. Тому ми розуміємо бажання законодавця криміналізувати це суспільно небезпечне діяння. Об'єктивна сторона цього злочину характеризується таким небезпечним діянням як неналежний стан диспетчера управління повітряним рухом. Під неналежним станом законодавець розуміє стан алкогольного сп'яніння або вплив наркотичних речовин. Саме про цей стан йдеться у ст. 21 КК України. Цим конструкція нагадує ст. 286 КК України, одну з «найболючіших» статей українського законодавства. Дуже цікаво сформоване поняття «впливу» наркотичних або психотропних речовин. У ст. 21 КК України йдеться про стан наркотичного сп'яніння, а поняття «вплив» застосовується по відношенню до лікарських засобів. Це єдина норма у Кримінальному кодексі, яка застосовує це поняття таким чином. Злочин юридичний склад якого передбачений у диспозиції ст. 276-1 КК України вважається закінченим з моменту початку диспетчером своєї професійної діяльності у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння. Тобто, цей злочин слід віднести до злочинів із формальним складом.

Одним із обов'язкових елементів у конструкції даної норми є суб'єкт злочину. В даному випадку суб'єкт є криміноутворюючим елементом. Він є спеціальним. Суб'єктом вважається член екіпажу повітряного судна або диспетчер керування повітряним рухом або диспетчер служби руху. Також для спеціального суб'єкта обов'язкова наявність спеціального стану, а саме стану алкогольного або наркотичного сп'яніння, що ще більше ускладнює побудову структури кримінально-правової норми. Суб'єктивна сторона злочину характеризується прямим умислом щодо скоєння відповідних суспільно небезпечних діянь. Суб'єкт злочину,

усвідомлюючи, що він знаходиться у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння, свідомо бажає виконувати свої професійні обов'язки і виконує їх, наражаючи на небезпеку інших. Мета і мотив не відіграє ролі для кваліфікації злочину. Санкція злочину передбачає альтернативу, а саме виправні роботи на строк до двох років або позбавлення волі на строк до трьох років. Застосування санкції, її суворість не залежить від наслідків, які не є обов'язковими у даному складі злочину. При призначенні покарання слід керуватися загальними засадами призначення покарання, які передбачені у Загальній частині КК України, враховувати обтяжуючі та/або пом'якшуючі обставини.

Таким чином, визначивши елементи даного юридичного складу злочину можна сказати, що складність конструкції кримінально-правової норми характеризується, по-перше, спеціальним суб'єктом, якому необхідно здійснювати свої професійні обов'язки, а по-друге, станом, під впливом якого буде знаходитися диспетчер або член екіпажу. Також можна вказати, що для притягнення такого суб'єкта де-юре не потрібне настання наслідків, проте де-факто скоєння таким суб'єктом злочину іноді ігнорується колегами або керівництвом до настання тих самих наслідків. Отже, на норму 276-1 необхідно звернути увагу законодавця для виправлення помилок і спрощення конструкції, щоб ввести її у дію.

Література

1. Науково-практичний коментар до статті 276-1 Кримінального кодексу України. Liga 360: веб-сайт. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KK007295>

2. Дмитрук М. «Мертві норми» КК України: спроба наукового пояснення поняття та причин виникнення. Електронна бібліотека юридичної літератури: веб-сайт. URL: <http://pravoznavec.com.ua/period/article/6382/%CC#chapter>

3. Повітряний кодекс України: Закон України від 19 трав. 2011 р. № 3393-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17#Text>